

(eigendom van het Armbestuur). Tussen 1852 en 1867 verzeen nog eens bijna 100 huisjes. De Suikerstraat werd in 1843 op particulier initiatief aangelegd op het terrein van de suikerfabriek van Albert van Beek. Het buurtje - de Zeven Steegjes genoemd - vormde een hechte gemeenschap waarin kerk en fabriek een belangrijke rol speelden. Veel bewoners werkten in de brouwerij of in de sigarenfabriek van Ribbius Peletier aan de overkant van de Oudegracht. Panden zijn nu eigendom van de Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel. //geopend van 11.00-16.00 uur

Boogstraat vervolgen tot einde (Moutstraat), daar links en weer rechts de Lange Rozendaal in, tot Oudegracht.

Rechts aan het water en langs de straat de panden van de voormalige Brouwerij De Boog. Over de brug links tot

* 33. **Oudegracht 354, directeurswoning Ribbius Peletier (ingang rechts via Eligenstraat).** In 1859 liet Ribbius Peletier aan de Oudegracht 364 de sigarenfabriek De Gesloten Steen bouwen, waar ook vrouwen en kinderen werkten. Tot hij zich terugtrok uit de firma woonde Peletier naast zijn fabriek in deze woning. Nu centrum voor psychiatrische dagbehandeling met woonfunctie. Bij de verbouwing is het schitterende trappenhuis behouden. //alleen hal en begane grond te bezoeken
* rondleidingen
* speciale brochure van Mitros over dit monument

Links, terug over de Oudegracht en verder door Twijnstraat. Aan het eind links De Wijde Doelen in, tot de bastiontoegang (tussen nr. 25 en 29)

34. Wijde Doelen 27, Bolwerk Manenburg Een bijzonder restant van de verdedigingswerken rond Utrecht. Het vijfhoekige bastion is gebouwd tussen 1551 en 1554. Bij de aanleg van het Zoicherplantsoen in de 19de eeuw is het bolwerk grotendeels verdwenen. Het voormalige atelier van beeldhouwer Pieter d'Hont is gerestaureerd en doet dienst als atelier/expositieruimte beeldende kunst.

Schuin links oversteken de Schuttersstraat in en aan het eind rechts

35. Doelenstraat 36, Doelencolplex De fraaie 15de-eeuwse gang met bogen over het binnenterrein van het Nicolaasklooster (14de-15de eeuw) gaf toegang tot de kapel aan de overzijde van de Doelenstraat. De kapel werd in 1632 gesloopt. In 1602 werd het klooster een tuchthuis, de classicistische toegangspoort dateert uit die tijd. In 1616 zijn rond de binnenplaats twee nieuwe vleugels gebouwd. In 1897 is het complex verbouwd tot Stadsarmhuis. Nu is het eigendom van de Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel en in gebruik als bedrijfsruimten en appartementen. //geopend van 11.00-17.00 uur

De poort uit links, en weer links via de Nicolaasdwarsstraat naar:

36. Nicolaaskerkhof 9, Nicolaïkerk Omstreeks 1100 werd de Klaaskerk gebouwd. Bij een ingrijpende verbouwing in de 15de eeuw zijn onderdelen uit tussenliggende eeuwen, zoals 13de-eeuwse gewelfschildering, bewaard gebleven. De opbouw van de zuidertoren (de strepen zijn geschilderd) stamt uit 1586. De beroemde Hemonybeiaard is geplaatst in 1649. //geopend van 10.00-16.00 uur
* gidsen Kerken Kijken aanwezig
* 12.00 en 14.00 uur: koperwintet o.l.v. Peter van Dinther, orgel Ko Zwanenburg

Via Nicolaaskerkhof rechts door Nicolaasstraat en Agnietenstraat

* 37. **Agnietenstraat 28, Kameren Maria van Pallaes (1651)** De twaalf kamers van Maria van Pallaes zijn in 1651 gesticht. Elk huis is versierd met het wapen van Maria van Pallaes, de stichteres, en haar man Hendrik van Schroyestein. Het hoofdgebouw of 'de refectiekamer' (eetzaal) is sinds 1677 als woning in gebruik. Kamers zijn eigendom van het Utrechts Monumentenfonds. // geopend tot 16.00 uur.

Weer buiten blijft u Agnietenstraat volgen, over de brug rechtdoor, omhoog het plantsoen in

* 38. **Zonnenburg 2, Sonnenborgh, museum & sterrenwacht**

In 1551 begon de aanleg van Bastion Sonnenborgh ter versterking van de stadsmuren. Van 1639 tot 1723 bevond zich op deze plek de Hortus Botanicus van de universiteit. In 1853 werd het bastion op initiatief van Buys Ballot, directeur van het latere KNMI, verbouwd tot astronomisch en meteorologisch observatorium en uitgebreid met twee observatietorens met draaibare kappen en een gebouwje voor magnetische waarnemingen. In 1896 verhuisde het KNMI naar De Bilt. Rijksbouwmeester J.A.W. Vrijman ontwierp in 1908 de bibliotheek en collegezaal. //open van 11.00-17.00 uur
* lezingen
* vanaf 12.00 uur: elk uur een rondleiding

U volgt het pad door het 19e-eeuwse Singelplantsoen tot u schuin links kunt oversteken de Bruntenhof in. Aan de Schalkwijkstraat is een hek naar de tuin

39. Bruntenhof

De kamers van het Bruntenhof werden in 1621 door advocaat Frederik Brunt gesticht op het erf van zijn huis Klein Lepenburg, waarvan de 14e eeuwse restanten in het hoofdgebouw bewaard zijn. RK armen konden hier vrij wonen en ontvingen levensmiddelen en brandstof. In bezit van het Utrechts Monumentenfonds, dat het complex tussen 1979 en 1981 restaureerde.

Rechts de Schalkwijkstraat uitlopen, Nieuwegracht oversteken en door Zuilenstraat naar de Lange Nieuwstraat. Rechts aan de overzijde vindt u

40. Lange Nieuwstraat 53, Het Utrechts Monumentenfonds

Deze voormalige pastorie van de schuilkerk OLV van de H. Rozenkrans is bezit van het Utrechts Monumenten Fonds en heeft een prachtig souterrain met keuken. Een brede centrale gang komt uit op de binnenplaats die vroeger naar de kerk voerde. Rond 1970 werd de bijzondere bebouwing rond de binnenplaats, vooral de constructie met de pilaren, (her)ontdekt en ternauwernood voor sloop behoed. //geopend van 10.00-15.00 uur

Met aan de overzijde schuin links

* 41. **Lange Nieuwstraat 36, St. Catharinakathedraal**

De voormalige kerk van het karmelieten- en later Catharijneklooster is rond 1550 voltooid. Na de reformatie stond de kerk lange tijd leeg. Na het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853 werd de Catharinakerk verheven tot kathedraal van het aartsbisdom Utrecht. Alfred Tepe verzorgde op verzoek van bisschop Schaepman de restauratie van de voorgevel.
* gidsen Kerken Kijken aanwezig
* toelichting over de bouwstijl, orgelmuziek Paul Houdijk

Vanuit de kerk rechtsaf richting de Dom, rechts Hamburgerstraat in

* 42. **Hamburgerstraat 23, Adventkerk** Sinds 1899 is het Kerkgenootschap der Zevende-Dag-Adventisten gevestigd in Utrecht in dit 18e-eeuwse huis op een middeleeuwse kelder. In het voorhuis bevindt zich nog het gave 19de-eeuwse plafond uit de toenmalige woning. Alle aanbouwen op het achterterrein zijn in 1948 vervangen door een grote kerkzaal. // geopend van 13.00-17.00 uur

Vanuit de kerk rechtsaf tot de Nieuwegracht, dan links en bij de volgende brug linksaf de Trans in

* 43. **Trans 19-41, Sociëteit Sic Semper (1890)**

Dit neogotische gebouw werd in 1890 door P.J. Houtzager ontworpen voor de in 1775 opgericht (prinsgezinde) Oranjesociëteit. Karakteristiek zijn het onregelmatige silhouet, de dakpellen en de tegeltableaus. In het interieur is nog een prachtige stijlkamer te bewonderen. //hal en trappenhuis geopend van 12.00-17.00 uur

Weer buiten loopt u links de Trans uit. Daarna rechtsaf terug naar Domplein.

Voor de panden 44 t/m 69 zie de Maliebaanwandeling op pag. 8/9

OVERIGE PANDEN IN UTRECHT

69. Buurkerkhof 10, toren Buurkerk

De 55 meter hoge toren, behorende bij de Buurkerk, stamt uit 1388. Tot 1125 was dit de enige kerk voor de Utrechtse burgerij, de overige kerken waren voor de geestelijken. De banklok in de toren riep de bevolking bijeen voor de bekendmaking van ondermeer vonnissen en raadsbesluiten, maar ook als er gevaar dreigde.
* rondleiding toren door Utrechtse Klokkenluiders Gilde en beierdemonstraties

* 70. **Boterstraat 22, St. Eloyen Gasthuis (1878)**

In de 15e eeuw gesticht gasthuis voor behoeftige leden van het Utrechtse Smeden Gilde. Alleen de regentenkamer en het renaissance poortje uit 1644 resteren nog van dit eerste Utrechtse gasthuis. Omstreeks 1730 werd achter het huis een kolbaan aangelegd, waarop het kolfspel nog gespeeld wordt. Het pand werd in 1885 ingrijpend in eclectische stijl verbouwd.

71. Willemsplantsoen 1c, Gertrudiskapel

De Gertrudiskapel is de mooiste 17de-eeuwse schuilkerk van Nederland. In 1645 kocht een kanunnik van St. Marie drie claustrale huizen om er een schuilkerk in onder te brengen; na de Reformatie werd de uitoefening van de katholieke godsdienst verboden.
* gidsen Kerken kijken aanwezig

72. Willemsplantsoen 3, St. Gertrudis Kathedraal (1914)

De St. Gertrudis Kathedraal is de zetel van de oud-katholieke aartsbisschop. Het gebouw verrees tussen 1912 en 1914, toen de Gertrudiskapel te klein werd. De kerk is ontworpen door E.G. Wentink in een sobere neoromaanse stijl. De twee torens verwijzen naar de verdwenen Mariakerk.

* gidsen Kerken kijken aanwezig
* 12.00 en 13.30 uur: orgelconcert Eveline Jansen en Piet van der Steen

* 73. **Lange Nieuwstraat 106, Universiteitsmuseum en Museumtuin De Oude Hortus**

In het museum is te zien hoe de wetenschap in de negentiende eeuw veranderde: Dankzij technologische vernieuwingen kreeg onderzoek nieuwe impulsen. De Oude Hortus - de vroegere botanische tuin van de universiteit - met bijbehorende orangerie en professorenwoning stamt uit het begin van de 18de eeuw. Wegens ruimtegebrek verhuisden de Botanische Tuinen in 1964 naar De Uithof. De kassen en het voormalige gebouw van het Botanisch Laboratorium dateren uit het begin van de 20-ste eeuw. //geopend van 11.00-17.00 uur
* rondleidingen gericht op ontwikkelingen in de 19e eeuw

VERVOLG OVERIGE PANDEN OP PAG. 9

ACTIVITEITEN 2010

Maliebaan in beweging: 400 jaar groen en grandeur

Maliebanen waren er meer in de wereld, maar de Utrechtse is uniek in zijn soort en heeft een rijke geschiedenis. Het Utrechts Archief brengt de geschiedenis ervan in kaart. De expositie 'Maliebaan in beweging' voert u mee in de geschiedenis van de Maliebaan en gaat in op de thema's verkeer, ontspanning, de internationale allure, leven op stand en de oorlogstijd. Ook werpt de tentoonstelling een licht op Maliebanen elders in de wereld (Londen, Hamburg, Washington, Den Haag). Historische prenten, tekeningen en foto's schetsen een prachtig beeld van vier eeuwen beweging, groen en grandeur. De collectie bevat unieke filmopnames en een 19e-eeuwse kijkdoos waarin een harddraverij op de Maliebaan wordt verbeeld. De Utrechtse Historicus Maarten van Rossem speelt de hoofdrol in twee filmportretten van de Maliebaan. Ook is er aandacht voor een aantal monumentale herenhuisen en hun interieurs die op Open Monumentendag toegankelijk zijn voor het publiek. De tentoonstelling is te bezoeken tot en met 23 oktober in Het Utrechts Archief aan de Hamburgerstraat 28. Hier is ook de lezing van Maarten van Rossem over 'zijn' Maliebaan. Kijk voor meer informatie op onze website of www.hetutrechtsarchief.nl.

Gratis met Gvu-stadsbus naar Maliebaan en omgeving

Van het Domplein naar de Maliebaan (zuid-einde) is het ongeveer tien minuten lopen. Maar u kunt ook met de bus! Op vertoon van de Open Monumentendagkrant mag u op Open Monumentendag gratis mee met lijn 3, 4 en 11! Er is een frequente dienst vanaf het Centraal Station met haltes op het Neude, het Janskerkhof en de Stadsschouwburg. Lijn 3 rijdt via de Nachtegaalstraat en kruist daar de Maliebaan (halte Maliebaan). Lijn 4 en 11 rijden via de Biltstraat naar de noordkant van de Maliebaan. U stapt uit bij de halte Oorsprongpark/Prinsesselaan. Dit is tevens de beste halte voor een bezoek aan het Oorsprongpark, het Hoogeland en de RK begraafplaats.

Architectuurwandeling Aorta

Het Utrechtse architectuurcentrum Aorta organiseert een speciale rondwandeling langs de Maliebaan en omgeving. Een Aorta-gids neemt u mee op ontdekkingsstocht langs verrassend veelzijdige architectuur en landschappelijke schoonheid in dit karakteristieke deel van de stad. De historie van de Maliebaan, de gebouwen en de verhalen erachter komen in een anderhalf uur durende rondleiding uitgebreid aan de orde. Vertrek: 15.30 uur vanaf de infopost op het Lepenburg. De rondleiding is deze dag gratis, maar u moet wel van te voren reserveren via tours@aorta.nu. Kijk voor meer informatie op onze website.

Open Monumenten Klassendag

Voorafgaand aan de Open Monumentendag is er op vrijdag 10 september de eerste Open Monumenten Klassendag. Leerlingen uit de hoogste klassen van het basisonderwijs gaan die dag op bezoek bij een monument, dat ze zelf uitgekozen hebben. Met dit landelijk initiatief wil de Stichting Open Monumentendag scholieren laten kennismaken met monumenten en de verhalen die monumenten vertellen. In Utrecht gaan dit jaar drie klassen op bezoek bij het St. Eloyen Gasthuis, houtzaagmolen De Ster en de St. Willibrordkerk. Het lesmateriaal en een handleiding voor de leerkracht zijn speciaal voor deze dag ontwikkeld. Met een fototoestel gaan de klassen na een introductieles op pad. De klas kan zelf kiezen in welke vorm ze het project afronden. De bedoeling is dat in de komende jaren steeds meer scholen en monumenten mee gaan doen en dat dit een vast onderdeel wordt van het Open Monumentenweekend.